

ARCHÍV ÚSTAVU PAMÄTI NÁRODA

Inventár k archívnemu fondu

E 2

**Zmocnenec Správy TNP v Brne
1949**

(časť združeného inventára)

ODBOR SPISOVEJ A ARCHÍVNEJ SLUŽBY
VŠEOBECNEJ SEKCIE MV SR

Zberné, internačné a pracovné tábory
a tábory nútených prác na Slovensku a v Čechách

Inventár k archívnemu fondu

1939 – 1953

Levoča 1998

Odbor spisovej a archívnej služby Všeobecnej sekcie
MINISTERSTVA VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo : VS - 0108/AL - 1998

ODTAJNENÉ

~~TAJNÉ !~~

Výtlačok č.: 1

Zberné, internačné a pracovné tábory
a tábory nútených prác na Slovensku a v Čechách

/ Inventár k archívnemu fondu /

1939 - 1953

Stupeň utajenia:
Dátum:
Stupeň utajenia zrušil:
Pečiatka

Levoča 1998

ZOZNAM ARCHÍVNÝCH FONDŮ

Por. čís.	Názov archívneho fondu	Značka archív. fondu
1	Povereníctvo vnútra BK/8 BRATISLAVA	E 5
2	Tábor nútených prác BRATISLAVA	E 8 1
3	Pracovný tábor JUR PRI BRATISLAVE	E 8 1-1
4	Sústreďovací tábor PETRŽALKA	E 8 1-2
5	Tábor nútených prác TRENČÍN	E 8 11
6	Tábor nútených prác HRONEC	E 9 1
7	Pracovný tábor KRÁĽOVANY	E 9 3
8	Pracovný tábor ÚSTIE N/ORAVOU	E 9 3-1
9	Pracovný tábor ĽUBOCHŇA	E 9 4
10	Pracovný tábor TICHÁ DOLINA	E 9 4-1
11	Pracovný tábor HORNÁ ŠTUBŇA	E 9 6
12	Tábor nútených prác ILAVA	E 9 7
13	Pracovný tábor ILAVA	E 9 7-1
14	Tábor nútených prác NOVÁKY	E 9 8
15	Pracovný tábor NOVÁKY	E 9 8-1
16	Pracovný tábor KRUPINA	E 9 11

17	Pracovní tábor MENGOVÁ DOLINA	E 9 12
18	Pracovní tábor KEŽMAROK	E 10 6

II. část
/územie Čiech a Moravy /

19	MV-Správa tábora nútených prác PRAHA	E 1
20	MV-Zmocnenec Správy tábora nú- tených prác BRNO	E 2
21	MV-Správa internačných, zberných a pracovných stredísk PRAHA	E 6
22	Tábor nútených prác LEŠANY	E 1 1
23	Tábor nútených prác VŠEBOŘICE	E 1 1-1
24	Tábor nútených prác TŘINEC	E 7 2
25	Tábor nútených prác MÍROV	E 7 9

II. ČASŤ

/ územie Čiech a Moravy /

Ú V O D

V českej časti spoločného štátu, hneď po skončení vojny, pracovné tábory ešte ne - existovali. Ku koncu roka 1945 a začiatkom roka 1946 sa však začali postupne vytvárať. Ich osadenstvo tvorili v prevážnej miere vojenski zbehovia, prepustení vojenski zajatci rôznej národnosti a v najväčšej časti občania bez platného československého občianstva. Takýto tábor existoval na konci roka 1945 pod názvom Pracovný zajatecký tábor 5 vo Světlci okr. Bílina. Podobného zamierania bol i Pracovný tábor Jámy /František/ v Horní Suché.

V českých krajinách po oslobodení oveľa rýchlejšie vznikali internačné tábory. Ich vznik súvisel s vydaním výnosu ministerstva vnútra č.j. B-300/1990 ; čo bolo v podstate smernica na vykonávanie sústavného odsunu Nemcov z územia ČSR. Odsun Nemcov riadilo ministerstvo vnútra a vykonávalo ho za pomoci svojich oblastných orgánov v spolupráci s okresnými národnými výbormi, miestnymi národnými výbormi, úradovňami NB, ZNB, úradmi ochrany práce, oblastnými osídľovacími úradmi, orgánmi poverenými vykonávať poľnohospodárske osídľovanie a prípadne i vojenskými úradmi.

Na sústreďovanie osôb nemeckej národnosti určeného k odsunu boli zriadené sústreďovacie internačné tábory. Značná časť zo sústreďovacích táborov bola v čase ich existencie využívaná na rôzne práce.

Z písomnej dokumentácie internačných táborov, ktoré boli rozmiestnené takmer vo všetkých krajoch sa zachovalo veľké množstvo písomného materiálu.

Zákonom č. 247/48 Zb. boli v ČSR zriadené tábory nútených prác /TNP/. Osoby, ktoré bolo možné do TNP zaraďovať, zákon rozdeľoval do troch skupín.

Podľa § 2, odst.1 do skupiny "a"

boli zaraďené osoby vo veku od 18 do 60 rokov, ktoré sa napriek telesnej a duševnej spôsobilosti vyhýbali práci alebo ohrozovali výstavbu ľudovodemokratického zriadenia, alebo hospodársky život, najmä verejné zásobovanie a osoby, ktoré im to umožňovali.

Do skupiny "b" boli zaraďené osoby prá -
voplatne odsúdené na základe zákona č. 231/ 48 Zb. /zák. na ochranu republiky/, zákona č.15/ 1947 Zb. / o stíhaní čierneho obchodu/, zákona 27/1947 / na ochranu dvojročného plánu/ a zákona 165/1946 Zb. / na ochranu znárodnených podnikov /.

Do skupiny "c" boli zaradené osoby, ktoré spáchali správny priestupok, riešenie ktorého patrilo do kompetencie okresných národných výborov. Išlo o porušenie zákona č. 15/1947 o stíhaní čierneho obchodu a č. 107/1947 o opatreniach proti neoprávnenému prechodu štátnych hraníc.

Početný stav TNP v celej ČSR bol v rokoch 1949-1954 determinovaný dvoma faktormi; pre - miestňovaním zaradencov z malých táborov do veľkých od konca roka 1949, čo súviselo s potrebou skvalitniť stráženie táborov vzhľadom na stúpajúci počet zbehnutých osôb, a klesajúcim počtom zaradených osôb TNP. Keďže početný stav táborov na Slovensku, v prepočte na počet obyvateľov, nikdy nedosahoval úroveň v Čechách a na Morave, mal na klesajúci počet táborov na Slovensku rozhodujúci vplyv práve druhý faktor. Prelomovým rokom bol r. 1951, keď TNP prešli pod správu ministerstva spravodlivosti.

Dňom 1. 10. 1951 zriadilo ministerstvo spravodlivosti zberné TNP v Čechách pre mužov vo Všebořiciach /okr. Ústí nad Labem/ a na Morave TNP v Brne; na Slovensku po roku 1951 vznikol len jediný TNP v Ruskove /okr. Košice/. Ženy v Čechách boli sústreďované do TNP Dlažkovce /okr. Lovosice/ a ženy z Moravy a Slovenska do TNP v Gottwaldove. Ženy boli následne zo sústreďovacích TNP rozmiestňované na pracoviská,

ktoré boli dislokované v Širokých Třebčiciach /ŠM/; Jaroslaviciach /ŠM/, Uherčiciach /ŠM/ a Valdiciach .

Ministerstvo spravodlivosti, ktoré po 1.6.1951 prevzalo TNP, v októbri spravovalo len päť TNP v celej ČSR /Čechy a Morava 4, Slovensko 1/. V tomto období boli tábory premenované na prechodné nápravné zariadenia a zaraďenci sa nazývali väzni. Určité obnovenie významu pracovných táborov a rozšírenie počtu zariadených osôb nastalo v roku 1952, keď sa začala v ČSR plošná kolektívizácia. Do táborov zaraďovali dedinských boháčov a domnelých i skutočných odporcov kolektívizácie. Avšak už v tom istom roku začala ich postupná likvidácia, ktorá bola v roku 1954 ukončená.

Etapa nútených prác v r. 1948-1954 sa začala v období komunistického samovládia, bola však už spoločná s vývojom nútených prác na Slovensku i v Čechách.

Archívna dokumentácia, ktorá je obsiahnutá vo fondoch E-1, E-2, E-6, E-1, E-1 E-7, a E-7 pochádza z r. 1945-1951. 1 1-1, 2 9
Prevažná časť fondov je materiálovo viazaná na činnosť TNP po r. 1948. Len fond E-6 sa obsahovo viaže na činnosť internačných a pracovných táborov v českých zemiach.

Uvedená dokumentácia bola do r. 1993 archivovaná v archívoch býv. FMV /Brno a Praha/. V zmysle vykonávacieho protokolu zo dňa 14.12. 1992 k zmluve medzi vládou SR a vládou ČR o spoločnom využívaní stanovených informačných a arch. fondov, ktoré vznikli z činnosti unitárneho a federálneho ministerstva vnútra, umožnilo MV ČR v zmysle vykonávacieho protokolu prístup do zmiešaných fondov organizačných celkov MV a FMV za účelom výberu písomností pre vykonanie archívnej rozluky. Originály písomností /ucelené inventárne jednotky/, ktoré vznikli na Slovensku, prípadne obsahovali údaje o Slovensku, prípadne jeho občanoch, boli protokolárne vyčlenené z vyznačených fondov a v r. 1993 boli prevezené z Brna a Prahy do Archívu MV SR v Levoči.

Jednotlivé arch. fondy majú nasledovnú signatúru a pomenovanie :

Sig.	Názov fondu	Rozpätie rokov	Počet i. jed.	Počet krab.
E-1	MV-Správa tábora nútených prác PRAHA	1948-1951	22	1
E-2	MV-Zmocnenec Správy TNP BRNO	1949	1	1
E-6	MV-Správa interných, zberných a pracovných stre- disk PRAHA	1944-1948	8	1

E-1 1	TNP LEŠANY	1949	1	1
E-1 1-1	TNP VŠEBOŘICE	1949	1	1
E-7 2	TNP TŘINEC	1950	1	1
E-7 9	TNP MÍROV	1951	1	1

Archívna dokumentácia je uložená v Archíve
MV SR Levoča a do súčasného stavu bola prepracova-
ná v roku 1998.

Prehľad TNP k 30.júnu 1950 na území celej ČSR

Umiestnenie tábora	Konečná kapacita	Počet zara- dených		Pracovisko
		muži	ženy	
Dlažkovice okr.Lovosice	600	178		Zberný tábor ŠM
Jáchymov- Vršek	350	294		Jáchym. bane
Kladno- Drín	400	186		Spojené oceliarne
Pardubice	850	407		Syntézis- Semtín CSSZ a ŠM
Příbram- Vojna s po- bočkami	800	775		Příbram- ské bane
Svätý Ján p.Skálkou	500	336		Zberný tá- bor, nes- koršie ka- menolom. a cem. Beroun
Široké Třebčice	250	107		ŠM
Všebořice ok.Ústí N/ Labem	2000	288		Priemsl. podniky
Brno	400	166		Čs.stav. zav.a rôz- ne práce
Gottwaldov	300	157		Nár.podnik Svit

Hodonín	250	194		Národný podnik
Jaroslavice	300		122	ŠM
Mírov ok. Záhřeb	250	255		Domáce práce v TNP
Oslavany u Brna	230	129		Rosicko-osl. bane
Ostrava-Kunčice	500	134		OKD baňa Stalin a Stachanova
Ostrava-Vitkovice	260	232		Vítkovic. železiarne
Třinec	600	228		Třinecké železiarne
Uherčice ok. M. Budejovice	110		85	ŠM
Valtice ok. Mikulov	280		115	ŠM
Hronec okr. Brezno	500	254		Švermové železiarne
Trenčín	120	84		vo výstavbe
Nováky+det. pracoviska	1500	745	151	Uhoľné bane, chem. priemys. cemen. a ŠM
Lešany barak. tábor		97		Časť objektu zapožič. PS pre školské účely

Celkom k 30.6.1950 zaradených 5718 / z toho 4961 mužov a 757 žien /

MV - Zmocnenec Správy TNP

BRNO

E - 2

Inven- tárne číslo	Obsah inventárnej jednotky	Časové rozpätie	Číslo arch. krab.
1	Úteky z TNP Valtice - hlásenia	1949	1

MENNÝ REGISTER

/ Odkazuje sa na inventárne číslo /

Inventárne
číslo

B

BALÁŽOVÁ

Helena

1

ZOZNAM SKRATIEK

ČSR	- Československá republika
KNV	- Krajský národný výbor
MV	- Ministerstvo vnútra
ONV	- Okresný národný výbor
PT	- Pracovný tábor
ŠM	- Štátny majetok
TNP	- Tábor nútených prác
ZNB	- Zbor národnej bezpečnosti

O B S A H

	Strana
Úvod	1 - 20
Povereníctvo vnútra odbor BK/8	
BRATISLAVA	21 - 80
TNP BRATISLAVA	81 - 82
PT JUR PRI BRATISLAVE	83
Sústredovací tábor PETRŽALKA	84
TNP TRENČÍN	85 - 92
TNP HRONEC	93 - 128
PT KRÁĽOVANY	129 - 135
PT ÚSTIE NAD ORAVOU	136 - 158
PT ĽUBÓCHŇA	159
PT TICHÁ DOLINA	160 - 168
PT HORNÁ ŠTUBŇA	169
TNP ILAVA	170 - 207
PT ILAVA	208
TNP NOVÁKY	209 - 264
PT NOVÁKY	265
PT KRUPINA	266
PT MENGOVÁ DOLINA	267
PT KEŽMAROK	268

II. časť

/ územie Čiech a Moravy/

Úvod	270 - 277
MV - Správa TNP PRAHA	278 - 296

MV - Zmocnenec Správy TNP BRNO	297 - 298
MV - Správa internačných, zberných a pracovných stredísk PRAHA	299 - 310
TNP LEŠANY	311 - 312
TNP VŠEBOŘICE	313 - 314
TNP TŘINEC	315 - 316
TNP MÍROV	317 - 318
Zoznam skratiek	319

Inventár Archívu MV SR

Názov : Zberné, internačné a pracovné tábory
a tábory nútených prác na Slovensku
a v Čechách

Úvod spracoval : pplk. ROTH Pavol
Spracovala : VALKOVÁ Cecília
Napísala : VALKOVÁ Cecília
Korektúra : pplk. ROTH Pavol

Vyhotovené v 2 výtlačkoch

Rok 1998